

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

บทไว้อาลัยผู้วายชนม์เป็นงานที่เขียนขึ้นเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก อันเกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก หรือผู้ที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นการประกาศคุณความดีของผู้วายชนม์ และให้กำลังใจแก่ญาติมิตรของผู้วายชนม์ (สมพร แพ่งพิพัฒน์, 2547 : 250) เนื้อหาในการกล่าวไว้อาลัยผู้วายชนม์จะกล่าวถึงชีวประวัติของผู้วายชนม์ สาเหตุการเสียชีวิต ผลงานดีเด่น ยกย่องคุณความดีที่ผู้วายชนม์ได้สร้างสรรค์ไว้ แสดงความอาลัยรักของผู้ที่ผูกพัน และแสดงความเสียใจต่อครอบครัวผู้วายชนม์ ตลอดจนแสดงความหวังในการไปสู่สุคติภพแก่ผู้วายชนม์ (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, ม.ป.ป. : 211)

บทไว้อาลัยผู้วายชนม์มีหลายรูปแบบ ทั้งจดหมาย กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น และบทความ ฯลฯ โดยเฉพาะในรูปแบบของบทความ ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อผู้วายชนม์ได้อย่างน่าสนใจ นำเสนอเรื่องราวของผู้วายชนม์ได้หลากหลายแง่มุม ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวและตัวตนของผู้วายชนม์ได้อย่างลึกซึ้ง โน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและชื่นชม

บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์มีโครงสร้างเหมือนบทความทั่วไป ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ชื่อเรื่องเป็นส่วนแรกที่สร้างความสนใจและจงใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่องราว โดยบอกแนวทางเนื้อหาและจำกัดขอบเขตของเรื่องให้ผู้อ่านทราบ ความนำ คือการเปิดเรื่อง นำเข้าสู่เนื้อเรื่อง เพื่อแนะนำผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน บอกเจตนาของผู้เขียนและขอบเขตของเรื่อง ผู้เขียนอาจปูพื้นความรู้และความคิดของเรื่องแก่ผู้อ่าน (สิริวรรณ นันทจันทุล, 2543 : 128-136) เนื้อเรื่องเป็นการขยายประเด็นของบทความ ผู้เขียนต้องใช้ข้อมูลที่มีเหตุผล น่าเชื่อถือ (ปราณี สุรสิทธิ์, 2541:198-190) ส่วนสรุป คือการปิดเรื่อง เป็นข้อความลงท้าย ผู้เขียนอาจย้ำความคิดเห็นอย่างชัดเจน กล่าวคำแนะนำ และวิธีแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดแนวคิดและคุณค่าตามความประสงค์ที่ต้องการถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน (สมพิศ ผาดโรสง, 2546 : 11)

นอกจากกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาตามโครงสร้าง 4 ส่วน การใช้ภาษาและลีลาการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน กลวิธีกรนำเสนอเนื้อหาตามโครงสร้างและลีลาภาษาของผู้เขียนรวมเรียกว่า วจนลีลา

วจนลีลา แต่เดิมเรียกแตกต่างกันไป เช่น ฝีปาก ลำนวน การม ในงานวิชาการ มักเรียกว่า ท่วงทำนองเขียน หรือ Style (เปลื้อง ณ นคร, 2540 : 43) หรือศิลปะการเลือกเฟ้นถ้อยคำ การสร้างประโยค การใช้ภาพพจน์ การสร้างจินตภาพ การดำเนินเรื่อง การบรรยาย และการพรรณนาความอย่างเหมาะสมกับบริบท เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน (กันยารัตน์ พรหมวิเศษ, 2544 : 3)

เมื่อสำรวจเอกสารที่เขียนไว้โดยผู้วายชนม์ปรากฏว่ามีจำนวนไม่น้อย เช่น บทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของปัญญา นิคยสุวรรณ (2547 : 97) จารุติ ผโลประการ (2547 : 105) ปริญาญ ฤทธิเจริญ (2547 : 101) ฯลฯ มีเนื้อหากล่าวถึงประวัติผู้วายชนม์ ผลงาน สาเหตุการเสียชีวิต และยกย่องคุณความดีที่ผู้วายชนม์ได้สร้างสมไว้ แต่ผู้เขียนส่วนใหญ่นิยมนำเสนอเฉพาะเนื้อหาที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะอันน่ายกย่องของผู้วายชนม์ และเป็นข้อมูลประวัติของผู้วายชนม์ที่ผู้เขียนอาจนำมาจากการบันทึก หรือสอบถามจากญาติพี่น้อง หรือมิตรสหายของผู้วายชนม์ โดยไม่ได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้วายชนม์ ที่แสดงให้เห็นตัวตนแท้จริงของผู้วายชนม์ เพื่อทราบว่าคุณลักษณะมีบุคลิก คุณลักษณะอย่างไร

สำหรับบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน มีเนื้อหาบางส่วนสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การกล่าวไว้อาลัยผู้วายชนม์ทั่วไป คือมีเนื้อหาแสดงความอาลัย สรรเสริญ และแสดงความหวังในการไปสู่สุคติ โดยบอกเล่าประวัติ ผลงาน และคุณความดีของผู้วายชนม์ แต่มีข้อแตกต่างจากการกล่าวไว้อาลัยผู้วายชนม์ทั่วไป คือขรรค์ชัยมิได้นำเสนอประวัติผู้วายชนม์และผลงานที่ปรากฏบันทึกอย่างเป็นทางการจากญาติพี่น้อง มิตรสหาย หรือผู้ที่ผู้วายชนม์เคารพนับถือ แต่เป็นเรื่องราวในมุมมองที่เกิดจากความใกล้ชิดระหว่างผู้เขียนกับผู้วายชนม์ จึงเป็นการนำส่วนที่เป็น “ความจริง” ซึ่งผู้เขียนได้พบเห็นมาเขียนเพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักผู้วายชนม์ในอีกแง่มุมหนึ่ง และอาจเป็นแง่มุมที่สามิภรรยา หรือบุตรธิดาของผู้วายชนม์ไม่เคยรับรู้มาก่อน

เรื่องราว “ความจริง” เหล่านั้นเป็นประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้วายชนม์ การกล่าวอ้างถึงคุณงามความดีของผู้วายชนม์จึงเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้เขียนได้สัมผัสด้วยตนเอง ไม่ได้เกิดจากการประคิษฐ์อย่างเกินจริง ทั้งยังสอดแทรกแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมในการดำรงชีวิตและแนวทางในการประกอบอาชีพ บทความของขรรค์ชัย บุนปาน จึงมิได้เป็นเพียงบทความยกย่องคุณงามความดีของผู้วายชนม์ แต่ยังเป็นบทความที่ให้แง่คิดและมุมมองในการดำรงชีวิตแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วย

ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากบทไว้อาลัยผู้วายชนม์ของผู้เขียนอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษางานของขรรค์ชัย บุนปาน ซึ่งเป็นกวี นักเขียน นักหนังสือพิมพ์ และนักบริหารจัดการที่มีผลงานหนังสือ

รวมเล่มจำนวนไม่น้อย ปัจจุบันเป็นประธานกรรมการบริษัทมติชน จำกัด (มหาชน)เจ้าของ
เครือข่ายหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญของประเทศ มีหนังสือในเครือข่าย คือมติชน ข่าวสด
ประชาชาติธุรกิจ มติชนสุดสัปดาห์ เทคโนโลยีชาวบ้าน เส้นทางเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม
(เสถียร จันทิมาธร, 2544 : 19)

ขรรค์ชัย บุนปาน มีผลงานเขียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 ทั้งบทกวีและเรื่องสั้นตามหน้า
นิตยสารซ้อฟ้า ชาวกรุง สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ เพื่องนคร สามยอด หม่อมเหิน้ำสาวสวย เป็นต้น
นอกจากนั้นยังมีผลงานรวมเล่มจำนวนมาก ได้แก่ ขานหมากนอกกระโถน เศรษฐศาสตร์ข้างถนน
ฟ้าแลบเปลี่นเดีว หนี ไบลาหลังกรรมมาสน์ กลีบเกสรหอมหวานแคว้นนี้ ประดับไว้ในโลกา
 เป็นต้น นอกจากขรรค์ชัย บุนปาน จะใช้ชื่อจริงในการประพันธ์แล้ว ยังใช้นามปากกาอีกหลาย
นามปากกา อาทิ บุญมือ ชนบท ช้าง เพื่องนคร ขรรค์ชัยศรี หวานเย็น หมากรุก เป็นต้น ปัจจุบันแม้
ขรรค์ชัยมีหน้าที่ในตำแหน่งบริหาร แต่ก็ยังมีผลงานเขียนอย่างสม่ำเสมอ ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์
มติชนและมติชนสุดสัปดาห์ (กองบอกร, 2548)

ขรรค์ชัย บุนปาน ได้รับรางวัล “เกียรติคุณ 100 ปี ศรีบูรพา” สาขานักหนังสือพิมพ์
ที่แสดงให้เห็นความสามารถในเชิงบริหารจัดการและนักหนังสือพิมพ์ ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์
ดังคำกล่าวของนายบรรณิณี เศรษฐบุตร (2548) ประธานคณะกรรมการรางวัลเกียรติคุณ 100 ปี
ศรีบูรพา มีใจความว่า

.... เวที และสนามประลองทางความคิดของขรรค์ชัย บุนปาน
เริ่มต้นที่ห้องทุ่งวัฒนธรรมด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ชีวิตความเป็นอยู่
รสนิยม และสำนึกของคนร่วมสมัยอย่างครอบคลุม แม้แต่การวิพากษ์
ตนเอง การเริ่มต้นจากรักในงานเขียนสู่การทำงานหนังสือ และ
เติบโตมาเป็นขรรค์ชัย บุนปาน ได้เปิดพื้นที่จากห้องทุ่งแห่งศิลปะและ
วัฒนธรรมมาสู่โลกของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การเฝ้าติดตามดู
ความเคลื่อนไหวของบุคคล และสังคม กล่าวถึงเดือนให้สติ ชี้นำแนวทาง
เพื่อเป็นทางออกในบทบาทของนักเขียนคอลัมน์...ผลงานที่มีคุณค่า
ความหมายเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์... โดยเฉพาะในฐานะ
นักหนังสือพิมพ์ที่เป็นสาธารณะ เน้นการนำเสนอข้อเท็จจริง และด้วย
ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ เจตนาสำนึกทางสังคม ตลอดจนการอุทิศตน
เพื่อความยุติธรรมสันติสุขของสังคมสอดคล้องกับอุดมคติ และแนวทาง
ดำเนินชีวิตของกุหลาบ สายประดิษฐ์(ศรีบูรพา)....

สำหรับลีลาการเขียนของขรรค์ชัย บุนปาน มีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่น ดังประยงค์ คงเมือง บรรณาธิการสำนักพิมพ์มติชน (2532 : หน้าบรรณาธิการ) กล่าวว่า

...ถ้อยคำสำนวนอุดมด้วยภาษาที่ถ่ายทอดภาพความคิดของผู้เขียนเองออกมา ทำให้ผลงานของขรรค์ชัย บุนปาน เป็นผลงานอัตถนิยมที่มีวรรณศิลป์น่าสนใจ...

ขรรค์ชัย บุนปาน เป็นนักเขียนที่มีความโดดเด่นในชั้นเชิงการเขียน ทั้งรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตน ดังตัวอย่างบทความไว้อาลัยที่ขรรค์ชัยเขียนไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นความสอดคล้องของกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหากับการใช้ภาษา ดังนี้

การตั้งชื่อเรื่อง“แค่ อาจารย์คุณชาย” ผู้เขียนใช้คำว่า“แค่” ซึ่งเป็นคำบุพบทที่ใช้วางหน้าคำนาม แสดงความเป็นผู้รับ ใช้กับผู้รับที่มีฐานะสูงกว่า หรือเป็นที่เคารพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 417) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนเขียนบทความนี้ให้แก่ผู้ที่มีฐานะสูงกว่า และเป็นที่เคารพ คือหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งผู้เขียนเรียกขานว่า“อาจารย์คุณชาย” คำว่า“อาจารย์” สื่อว่าบุคคลที่ผู้เขียนจะเขียนถึงเป็นครูผู้ประสาทวิชา และคำว่า“คุณชาย” เป็นภาษาปากที่ใช้เรียกเชื้อพระวงศ์ ที่มีฐานันดรศักดิ์ในระดับหม่อมราชวงศ์ แค่“อาจารย์คุณชาย” จึงเป็นชื่อเรื่องที่ชวนให้ติดตามอ่านในส่วนของเนื้อหา เพื่อจะได้รู้ว่า ผู้เขียนในฐานะผู้ที่มีความใกล้ชิดหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช จะเขียนบทความไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ในลักษณะใด

ความนำ ผู้เขียนเกริ่นนำด้วยโคลงกระทู้ 1 บท โดยใช้ชื่อสกุลของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ผู้วาทกรรม เป็นกระทู้ ดังนี้

คึกคะนองลูกเด่นร้าย	รอนราพณ์ ลงดา
ฤทธิ์เดชโดดเด่นปราบ	ศึกเหี้ยน
ปราภฏแก่คนบาป	คนถ่อย เดือนนา
โมข ปิตติตั้งเสียน	แทรกกันเผด็จการฯ
	(ขรรค์ชัย บุนปาน, 2538 : 140-145)

เนื้อหาของโคลงกระทู้ข้างต้น ผู้เขียนกล่าวขย่งหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่า

เป็นบุคคลที่มีไหวพริบ เฉลียวฉลาด สามารถเอาชนะผู้ที่ไม่ตั้งมั่นอยู่ในธรรม หรือผู้ที่ใช้อำนาจในทางที่ผิด (ผู้เขียนเปรียบบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าวกับ“ราพณ์” คือทศกัณฐ์ ตัวละครฝ่ายปฏิบัติในเรื่องรามเกียรติ์) ทั้งยังขัดขวางไม่ให้เผด็จการเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ท่านดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้เขียนนำเข้าสู่ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องด้วยการเล่าเหตุการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของผู้เขียนตามลำดับเวลาและเหตุการณ์ โดยแสดงให้เห็น“ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เขียนกับหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช คุณลักษณะอันน่ายกย่องและตัวตนของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์” ทั้งยังเป็นการขยายเนื้อความในส่วนความนำให้เห็น“ความมีไหวพริบ ฉลาดหลักแหลม”ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น เริ่มจากเมื่อครั้งผู้เขียนได้ไปสมัครเป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ขณะนั้นหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ผู้เขียนเล่าว่า แม้ผู้เขียนจะไม่ได้ทำงานเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์สยามรัฐ แต่ผู้เขียนก็รู้สึกประทับใจหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งเป็นผู้อาวุโสที่ได้ให้“ความเมตตา”แก่เด็กอายุเพียง 17 ปี อย่างผู้เขียนด้วยการกล่าวกับผู้เขียนว่า“สยามรัฐเขาต้องสัมภาษณ์อธิบดี รัฐมนตรีเป็นอย่างต่ำ หน้าตาอ่อน ๆ อย่างนี้ ใครเขาจะไปเชือดือ ไปอดทนเรียนหนังสือให้จบเสียก่อนเถอะลูก”

หลังจากนั้นผู้เขียนได้ยกเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อันใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างผู้เขียนกับหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มาสนับสนุนการยกย่องคุณลักษณะ“ความมีเมตตาปราณี ความมีน้ำใจ การวางตัวเป็นกันเอง ไม่ถือคน และมีอารมณ์ขัน”ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นว่า เมื่อครั้งผู้เขียนได้ทำงานกับหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่สำนักพิมพ์สยามรัฐ ท่านเป็นเสมือนครูที่คอยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ผู้เขียนในการเขียนข่าว บทความ และยังให้เกิดติดกับผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอหน้ากัน โดยเฉพาะผู้เขียน ท่านใช้คำสรรพนามเรียกขานผู้เขียนว่า“คุณ” ทุกครั้ง และอนุญาตให้ผู้เขียนเรียกขานท่านว่า“อาจารย์คุณชาย” จากนั้นผู้เขียนยกคำพูดของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่กล่าวกับผู้เขียนซึ่งแสดงให้เห็นอุปนิสัยใจคอที่เข้ากันได้เป็นอย่างดี คือ“ความมีอารมณ์ขันและมีคารมคมคาย ชอบเล่นคำบดคำนวนเหมือนกัน”

ในตอนท้ายของเนื้อเรื่อง ผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็น“ความรักความผูกพัน”ซึ่งผู้เขียนมีต่อหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าแม้ผู้เขียนจะไม่ได้ใกล้ชิดกับหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เพราะต้องทุ่มเทเวลาไปกับการเป็นผู้บริหารหนังสือพิมพ์มติชน แต่ยามใดที่ผู้เขียนมีเวลาว่างก็จะเข้าไปกราบและเยี่ยมเยียนท่านเสมอ ตลอดจนเล่าว่า เมื่อครั้งผู้เขียนเขียนบทความลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชน ผู้เขียนกล่าวยกย่องหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าเป็น“เสาหลักประชาธิปไตย” ท่านได้ฝากหนังสือและคำค่าของท่านกับเพื่อนผู้เขียนมาให้ผู้เขียน ที่แสดงให้เห็น

“ตัวตนของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์” ซึ่งมีวาจาเฉียบคมและมีอารมณ์ขันว่า**“หลักพ่อหลักแม่อะไรของมัน ขนาดปิ่นแล้วยังไม่ถูกเลย”**

ผู้เขียนสรุปด้วยการเล่าการกระทำที่แสดงให้เห็นความรู้สึกตกใจและเศร้าสลดต่อการจากไปของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าหลังจากรับทราบข่าวการเสียชีวิตของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แล้ว ผู้เขียนรีบสวมมงคลไหว้พระ นั่งทำสมาธิให้กายวาจาใจสงบและบริสุทธิ์ เพื่อน้อมอุทิศเป็นปฏิบัติบูชาแด่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน ดังกล่าวใช้กลวิธีในการนำเสนอบทความได้อย่างน่าสนใจ เริ่มด้วยการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้คำกระตุ้นความสนใจแก่ผู้อ่าน การนำเสนอความน่าด้วยโคลงกระทู้ ส่วนเนื้อเรื่องนำเสนอโดยการลำดับเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ ตลอดจนสรุปด้วยการกระทำที่แสดงความรักความผูกพันที่ผู้เขียนมีต่อผู้วายชนม์ นอกจากนี้ โครงสร้างทั้ง 4 ส่วน ในบทความล้วนมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันเป็นอย่างดี ตั้งแต่ชื่อเรื่อง คือ**“แค่ อาจารย์คุณชาย”** ที่เร้าความสนใจให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้ว่า ผู้เขียนจะเขียนถึงหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช อย่างไร ในส่วนของเนื้อเรื่องก็แสดงให้เห็นเอกภาพของบทความด้วยการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่เรียงลำดับสอดคล้องกัน คือคุณลักษณะอันประกอบด้วย ความฉลาดหลักแหลมและความเมตตากรุณาที่ผู้เขียนได้รับจากหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีสารัตถภาพ คือการเน้นย้ำประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงความประทับใจ ซาบซึ้งใจในคุณลักษณะเด่น และลักษณะเฉพาะตนของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ยากจะหาผู้ใดมาเทียบได้ และสัมพันธ์ภาพ คือลำดับ ความตามเวลาและเหตุการณ์อย่างสอดคล้องประสานกัน ตั้งแต่เกริ่นนำที่กล่าวถึงบุคลิกลักษณะอันโดดเด่นของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แล้วขยายความในส่วนเนื้อเรื่องด้วยการยกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มาสนับสนุนการยกย่องคุณลักษณะอันโดดเด่นและดีงามของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บทความไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ของขรรค์ชัยข้างต้นยังให้แนวคิดแก่ผู้อ่านในเรื่องความสำคัญของการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติควบคู่กัน อันเป็นรากฐานสำคัญในการประกอบอาชีพ

เห็นได้ว่า บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย ไม่มีส่วนใดเลย ที่กล่าวยกย่องผู้วายชนม์อย่างเลิศเลอ เป็นเพียงการบอกกล่าวบางแง่มุมของมิตรภาพระหว่างผู้เขียนกับผู้วายชนม์ ที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะอันน่ายกย่องของผู้วายชนม์ ซึ่งก็เป็นเรื่องราวของมนุษย์ปุถุชนธรรมดาคนหนึ่ง แต่ผู้เขียนก็สามารถใช้กลวิธีนำเสนอเนื้อหาได้อย่างน่าประทับใจ

ในคำนำองค์ประกอบของภาษา ชรรค์ชัย บุนปาน ใช้ลีลาภาษาที่แบบแผน ผสมผสานกับระดับภาษาปาก ภาษาที่แบบแผนใช้บอกความคิดและสาระข้อเท็จจริง ส่วนภาษาปากใช้เล่าเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในบุคลิกลักษณะ ตัวตนของผู้วชาญณ์ และรู้สึกเหมือนว่ากำลังฟังผู้เขียนเล่าเรื่องของผู้ที่คุ้นเคยกัน เช่น

“...ห้วงไหนที่ท่านเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ผมก็ห่างท่าน
ยามว่างก็เข้าไปกราบเยี่ยม...”

ผู้เขียนบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบความรู้สึกผูกพัน และความคุ้นเคยของผู้เขียนที่มีต่อหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยใช้สรรพนามแทนตนเองว่า“ผม”และใช้“ท่าน”แทนตัวหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช คำว่า“ท่าน”แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ผู้เขียนกำลังกล่าวถึงเป็นบุคคลที่ผู้เขียนเคารพนับถือ ผู้เขียนใช้คำว่า“ยุ่งเกี่ยว”เป็นภาษาพูดในความหมายว่า หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง คือทำงานทางการเมือง คำว่า“ห่าง”และ“กราบเยี่ยม” มีความหมายที่สัมพันธ์กัน โดยสื่อว่าเมื่อผู้เขียนไม่ได้ใกล้ชิดกับ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และมีความระแวกถึงท่านก็จะไปกราบ เยี่ยมเยียนท่าน

“...เอ็งจะเอายังไงของเอ็ง จะเอาอาจารย์ หรือจะเอาคุณชาย เอ
มันจะอย่างหนึ่งชีวะ...”

ข้อความข้างต้นเป็นคำกล่าวของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช บอกกล่าวให้ผู้เขียนเลือกใช้สรรพนามในการเรียกขานท่าน โดยใช้สรรพนามแทนผู้เขียนว่า“เอ็ง”แสดง ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดคุ้นเคยกัน ข้อความว่า“จะเอายังไง”เป็นคำภาษาพูดหรือภาษาปาก“จะเอา” ในบริบทของข้อความนี้มีความหมายว่า จะเรียก สื่อให้เห็นความสนิทสนมคุ้นเคยกันระหว่าง หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กับผู้เขียน

ลักษณะเด่นอีกประการในบทความไว้อาศัยผู้วชาญณ์ของชรรค์ชัย บุนปาน คือการใช้คำ ผู้เขียนเลือกใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพและเกิดความรู้สึกคล้อยตาม เช่น คำว่า“หัวเราะดิน”เป็นคำกริยา หมายถึง เปล่งเสียงแสดงความขบขัน ดีใจ ชอบใจด้วยอาการที่สะบัด หรือฟาดตัวไปมาอย่างแรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 408-1286) ผู้เขียนนำคำกริยาดังกล่าวมาใช้ กับอาการหัวเราะของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เพื่อสื่อให้ผู้อ่านเห็นอาการและเข้าใจ

ความรู้สึกของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าหัวเราะเพราะถูกใจกับคำพูดของผู้เขียนอย่างมาก ที่ว่า **“คุณกำเนิดไม่มีทางได้ผล ถ้าไม่คุณกำหนด”** ทั้งยังแสดงให้เห็นอุปนิสัยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่าเป็นบุคคลชอบผู้ที่มีชั้นเชิงในการพูด รู้จักใช้ลำดับสำนวนเหมือนท่าน

คำว่า **“กึกกัก”** เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง เสียงของแข็งกระทบกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 125) ผู้เขียนนำคำว่า **“กึกกัก”** มาขยายคำกริยา หัวเราะ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพอาการหัวเราะชอบใจของผู้เขียนกับเพื่อน ที่รู้สึกขบขันกับคำสั่งของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งมีคำสั่งให้ผู้เขียนและเพื่อนออกจากการปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ในข้อหาสร้างความแตกแยกและกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนและเพื่อน ซึ่งต้องพ้นสภาพจากการเป็นพนักงานของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ไม่ได้รู้สึกขุ่นเคืองหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช แต่อย่างใดเลย ตรงกันข้ามกับรู้สึกขบขันอย่างมากกับคำสั่งนี้

คำว่า **“หัวหงอก”** เป็นคำนาม หมายถึง หัวที่มีผมเปลี่ยนจากสีเดิมเป็นสีขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1285) ผู้เขียนนำคำว่า **“หัวหงอก”** ซึ่งมีความหมายโดยนัย มาใช้ในความหมายว่า ผู้อาวุโส เพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่า หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวคำนั้นด้วยอารมณ์โกรธ ที่ผู้เขียนให้เขียนบทสัมภาษณ์สื่อมวลชนจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่า **“หนังสือพิมพ์เมืองไทยนี้แปลก ไทยรัฐเป็นหนังสือผู้ใหญ่ทำให้เด็กอ่าน ส่วนสยามรัฐเด็กทำแต่ผู้ใหญ่อ่าน”** ท่านเห็นว่าเป็นการให้สัมภาษณ์ที่ไม่สมควร เหมือนไม่เคารพ หรือให้เกิดริษยาผู้ใหญ่ คือผู้อาวุโส

คำว่า **“พหูสูต”** เป็นคำนาม หมายถึง ผู้มีความรู้ เพราะได้สดับตรับฟัง หรือศึกษาเล่าเรียนมามาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1234) ผู้เขียนใช้คำดังกล่าวบ่งชี้คุณสมบัติผู้มีความรอบรู้ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่า หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลที่หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ทั้งด้วยการอ่าน ฟัง คิด ถาม และเขียน

ในด้านประโยค ผู้เขียนใช้ประโยคบอกเล่าและใช้การซ้ำคำในข้อความที่ต่อเนื่องกัน เพื่อเน้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดคล้อยตาม เช่น

“...ถ้าพื้นพรเสมอรัฐมนตรี ผมก็เสมอปลัดกระทรวงนั้นเทียว...”

ประโยคบอกเล่าความรวมดังกล่าวมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ที่แสดงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกัน เชื่อมประโยคทั้งสองส่วน คือประโยคแรก **“พื้นพรเสมอรัฐมนตรี”** และประโยคที่สอง **“(ผู้เขียน) ผมเสมอปลัดกระทรวง”** ด้วยคำสันธาน

“ถ้า...ก็” ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบว่า เวลานั้นนายชนพพร บุญยฤทธิ์ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสำนักพิมพ์สยามรัฐ และผู้เขียนเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ หากจะเปรียบเทียบตำแหน่งนี้กับตำแหน่งทางการเมืองก็จะเปรียบได้ว่า ถ้านายชนพพร บุญยฤทธิ์ เป็นรัฐมนตรี ผู้เขียนก็เป็นปลัดกระทรวง ทั้งยังซ้ำคำว่า“เสมอ” 2 ครั้ง เพื่อเน้นให้ผู้อ่านติดคัล้อยตาม ผู้เขียนและเข้าใจได้ว่า ผู้เขียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองมีความก้าวหน้าในอาชีพนักหนังสือพิมพ์

ประโยคบอกเล่าความรวมที่มีความขัดแย้งกัน เช่น

“...ไทยรัฐเป็นหนังสือผู้ใหญ่ทำแต่เด็กอ่าน...”

ประโยคบอกเล่าความรวมดังกล่าวกระชับ แต่มีความหมายเชิงนัย แสดงความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้ง เชื่อมประโยคทั้งสองส่วน คือประโยคแรก“ไทยรัฐเป็นหนังสือผู้ใหญ่ทำ” ประโยคที่สอง“เด็กอ่าน (ไทยรัฐ)” ด้วยคำสันธาน“แต่” ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบว่า ในความคิดของผู้เขียน หนังสือพิมพ์ไทยมีความแปลก ตรงที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็น หนังสือพิมพ์ที่ผู้ใหญ่ทำ คือผู้อาวุโส หรือมีประสบการณ์ในการทำงาน แต่ผู้อ่านส่วนใหญ่ คือเด็ก หมายถึง บุคคลทั่วไปที่ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถก็เข้าถึงเนื้อหาได้ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังใช้ประโยคคำถาม เช่น

“...ท่านก็ถามว่าเอ็งจะเอายังไงของเอ็ง จะเอาอาจารย์หรือจะเอาคุณชาย...”

ประโยคคำถาม คือ“เอ็งจะเอายังไงของเอ็ง จะเอาอาจารย์ หรือจะเอาคุณชาย” เป็นคำถามของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ถามผู้เขียนว่า จะเรียกขานท่านว่า อย่างไรก็เรียกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เห็นว่าผู้เขียนมักใช้คำเรียกขานท่านว่า “อาจารย์คุณชาย”

ผู้เขียนยังใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพเด่นชัดและเกิดความคิดคัล้อยตามยิ่งขึ้น เช่น โวหารอุปมา“...อาจารย์คุณชายยกเหล้าเลี้ยงผมอย่างเคย เครื่องคิดเร็วปรือ...” คำว่า“เครื่องคิดเร็วปรือ” มีความหมายว่า เครื่องจักรกลทำงานอย่างรวดเร็ว (มติชน, 2547 : 373) ผู้เขียนเปรียบคำพูดของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่พูดในขณะที่ดื่มเหล้าว่า พรังพรูออกมาราวกับเครื่องจักรกลที่ทำงานอย่างรวดเร็ว และโวหารอุปลักษณ์ เช่น“...ผมก็เผลอไปตั้งให้ท่านเป็นเสาหลักประชาธิปไตย...” คำว่า“เสาหลักประชาธิปไตย” มีความหมายว่า บุคคลที่สังคมยอมรับ

นับถือว่าเป็นหลักของบ้านเมืองในระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือการถือเสียงข้างมาก (มคิชน, 2547 : 525-887) ผู้เขียนเปรียบหม่อมราชวงศ์ถึกถุทธิ์ ปราโมช ว่าเป็นเสาหลักประชาธิปไตย เพื่อสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่า หม่อมราชวงศ์ถึกถุทธิ์ ปราโมช เป็นบุคคลหนึ่งที่ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย และเป็นตัวแทนของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชน หรือประชาชนเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่า นอกจากบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน จะนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริงและแทรกแง่คิดในการทำงานแล้ว ขรรค์ชัย บุนปาน ยังใช้กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาและใช้ภาษาอย่างน่าสนใจ สามารถโน้มน้าวใจผู้อ่านให้ระลึกถึง รุสสีชบาซึ่งประทับใจในความดีงามของผู้ที่จากไป ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาว่าจินตลาลในบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและใช้ภาษา ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตและแสดงความรักความอาลัยต่อผู้ที่จากไปอื่น ๆ ให้ประทับใจผู้อ่านอย่างไร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาบทความ

บทความเป็นความเรียงประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน เช่น เพื่อแสดงความรู้ เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น โน้มน้าวใจให้คล้อยตาม ตั้งข้อสังเกต วิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การเขียนบทความต้องเขียนอย่างมีหลักฐาน มีเหตุผล น่าเชื่อถือ หากมีข้อเสนอแนะ ต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ส่วนกลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในบทความมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนและเนื้อหาของบทความแต่ละประเภท (สิริวรรณ นันทจินทุละ, 2543 : 4) ผู้เขียนต้องเข้าใจกลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในบทความ เพื่อให้การเขียนบทความมีความถูกต้อง มีน้ำหนักและน่าเชื่อถือ (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548 : 71)

กลวิธีการนำเสนอบทความประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 4 ส่วน คือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ชื่อเรื่องเป็นส่วนแรกของบทความที่เรียกร้องความสนใจและจงใจให้ผู้อ่านติดตามอ่านเรื่องราว ผู้เขียนอาจตั้งชื่อเรื่องด้วยการตั้งคำถาม ยกสำนวน คำคม สุภาษิต คำพังเพย ตั้งชื่อเรื่องแบบขัดความ หรือด้วยการเปรียบเทียบ (สิริวรรณ นันทจินทุละ, 2543 : 128-130) ความนำเป็นย่อหน้าแรกที่จะดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน รองลงมาจากชื่อเรื่องอาจนำเสนอด้วยคำพูด หรือสำนวนที่คมคาย ประชญา แนวคิด คำพูดของบุคคลอื่น ข่าวสาร หรือ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (สมพันธ์ เตชะอธิก และธนะจักร เข็นบำรุง, 2536 : 24-28) เนื้อเรื่องเป็นการขยายประเด็นของบทความ ผู้เขียนต้องใช้ข้อมูลที่มีเหตุมีผล น่าเชื่อถือ และนำเสนอโดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา (ปราณี สุรสิทธิ์, 2541 : 198-190) ส่วนสรุปเป็นส่วนสุดท้ายของเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านประทับใจ ผู้เขียนอาจสรุปด้วยใจความสำคัญของเรื่อง ใช้บทกวี สุภาษิต แสดงมติของผู้เขียน สรุปด้วยการตั้งคำถาม หรือตอบคำถาม (สมพร แพ่งพิพัฒน์, 2540 : 192-194)

บทความเป็นงานเขียนที่มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง ไม่มีขีดจำกัด ทั้งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เขียนเป็นประการสำคัญ (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548 : 72) บทความจำแนกตามความมุ่งหมายและวิธีเขียนแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือบทความเรียงเชิงสาระ จะมุ่งให้ผู้อ่านได้รับความรู้และเกิดความคิดเป็นประเด็นสำคัญ และบทความเรียงเชิงปณิธาน เป็นความเรียงที่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็สอดแทรกสาระไปด้วย (ชนะ เวชกุล, 2524 : 61) บทความเป็นงานเขียนที่มีวิธีการเขียนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจุบันบทความค่อนข้างมีลักษณะผสมผสานกัน ทั้งเชิงสาระและปณิธาน (ดวงใจ ไทยอุบุญ, 2549 : 282) ทั้งนี้ประเภทของบทความจัดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เขียนมีงานเขียนเชิงบทความที่หลากหลาย (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548 : 72)

บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์เป็นบทความอีกประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาเน้นย้ำไปในทางการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก อันเกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก หรือผู้ที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นการให้เกียรติ ประกาศคุณความดีของผู้วายชนม์ และให้กำลังใจแก่ญาติมิตรของผู้วายชนม์ (สมพร แพ่งพิพัฒน์, 2547 : 250) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงประเภทของบทความ พบว่า ไม่ปรากฏการอธิบายกลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ แต่มีเอกสารเกี่ยวกับการพูดที่กล่าวถึงเนื้อหาการกล่าวไว้อาลัยผู้วายชนม์ ดังที่ สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2539 : 211) อธิบายเนื้อหาการกล่าวไว้อาลัยผู้วายชนม์ว่า มีการกล่าวถึงชีวประวัติของผู้วายชนม์ สาเหตุการเสียชีวิต ผลงานดีเด่น ยกย่องคุณความดีที่ผู้วายชนม์ได้สร้างสรรค์ไว้ แสดงความอาลัยรักของผู้ที่ผูกพัน และเสียใจต่อการคร่ำครวญผู้วายชนม์ ตลอดจนแสดงความหวังในการไปสู่สุคติภพแก่ผู้วายชนม์

ผู้วิจัยจึงได้สำรวจเอกสารที่เป็นบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษา พบว่า บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ ของ ปิณญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97) จารุณี ศโลประการ (2547 : 05) และปริญญา ฤทธิเจริญ (2547 : 101) มีเนื้อหาการกล่าวถึงประวัติผู้วายชนม์ ผลงาน สาเหตุการเสียชีวิต และยกย่องคุณความดีที่ผู้วายชนม์ได้สร้างสรรค์ไว้ โดยผู้เขียนเน้นนำเสนอเนื้อหา ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะอันน่ายกย่องของผู้วายชนม์ ไม่มีเนื้อหาที่

แสดงให้เห็นตัวตนแท้จริงของผู้วชาญนัฒ์ และมีใช้เรื่องราวที่เกิดจากความสัมพันธ์ใกล้ชิด หรือ ประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้วชาญนัฒ์

บทความไว้อาลัยผู้วชาญนัฒ์ประกอบด้วย โครงสร้างสำคัญ 4 ส่วน คือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ส่วนกลวิธีกรนำเสนอหลากหลายลักษณะ เช่นเดียวกับบทความประเภทอื่น ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีในการเขียนบทความไว้อาลัยผู้วชาญนัฒ์ ของ ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97) จารุดี ฝโลประการ (2547 : 105) ปริญญา ฤทธิเจริญ (2547 : 101) พบว่า การตั้งชื่อเรื่อง ผู้เขียนนิยมตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อของผู้วชาญนัฒ์ เช่น บทความไว้อาลัย หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ ปราโมช ของ ปัญญา นิตยสุวรรณ ใช้ชื่อเรื่องว่า “พลตรีหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ ปราโมช กับงานกรมศิลปากร” หรือบทความไว้อาลัยศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เคะกะโกศยะ ของ จารุดี ฝโลประการ ใช้ชื่อเรื่องว่า “ศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เคะกะโกศยะ แพทย์ผู้ใฝ่ใจ แฝงแพร์ธรรมะ” และบทความไว้อาลัยศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ของ ปริญญา ฤทธิเจริญ ใช้ชื่อเรื่องว่า “ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ คนของแผ่นดิน” สังเกตได้ว่า การตั้งชื่อเรื่อง บทความไว้อาลัยผู้วชาญนัฒ์ของผู้เขียนทั้งสามนิยมตั้งชื่อเรื่อง โดยใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่องและ ขยายด้วยข้อความที่บ่งชี้ขอบเขตของเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านรู้ว่า ผู้เขียนเขียนถึงใครในประเด็นไหน กรนำเสนอความนำ ผู้เขียนนำเสนอความนำด้วยกลวิธีแตกต่างกันตามลีลาเฉพาะคน ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97) เขียนบทความไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ ปราโมช โดยนำเสนอความนำด้วยการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง เน้นเนื้อหาที่แสดงให้เห็นการยกย่องคุณความดีของหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ ปราโมช ดังความนำว่า

...งานของกรมศิลปากรด้านนาฏศิลป์ที่ พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ ปราโมช เคยให้ความร่วมมือ สนับสนุน และร่วมงานด้วยถึงขั้นเป็นผู้แสดง โขนละครให้แก่กรมศิลปากร กรมศิลปากรเคยจัดงานคนตรีมหกรรม...หลายครั้ง ทุกครั้ง พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ จะร่วมงานด้วย ถ้าไม่เป็นประธานเปิดงาน ก็เป็นผู้แสดง บางครั้งท่านรับหน้าที่ทั้ง 2 อย่างในงานเดียวกัน...ท่านยัง เอาใจใส่ติดตามผลงานของกรมศิลปากรตลอดเวลา ที่ท่านมีชีวิตอยู่ กรมศิลปากรจะเผยแพร่การแสดงชุดใด จะไปที่ไหน พลตรีหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ จะเขียนบทความลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน และพูด ถึงอยู่เสมอ การแสดง หรือการเผยแพร่ นาฏศิลป์ไทยให้ประชาชนชุดใด

ถ้ายังไม่ดี และไม่ถูกไม่ควร ท่านจะให้ข้อคิด และแนะนำสิ่งที่ควรแก้ไข
ให้กรมศิลปากรพิจารณา...

บทความไว้อาลัยศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เฉชะโกศยะ ของ จารูดี ผโลประการ
(2547 : 105) นำเสนอความนำด้วยการบ่งชี้คุณลักษณะอัน โดดเด่นของผู้วชาญนั้ ที่สื่อถึงการยกย่อง
คุณความดีของศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เฉชะโกศยะ ดังความนำว่า

มีแพทย์หลายท่านที่สนใจศึกษาธรรมชาติของสมเด็จพระสัมพุทธเจ้าอย่างลึกซึ้ง และนำมาเผยแพร่แก่พุทธศาสนิกชน และ
ผู้สนใจ เป็นธรรมชาติซึ่งถือเป็นทาน หรือ การให้ที่สูงสุดตามหลักพุทธศาสนา ใน
จำนวนแพทย์เหล่านี้มีศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เฉชะโกศยะ ด้วยผู้นี้...

ส่วนบทความไว้อาลัยศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ของ ปริญา ฤทธิเจริญ
(2547 : 101) นำเสนอความนำด้วยการบอกเล่าการถึงแก่อสัญกรรมของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
บุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย และขยายผลการกล่าวถึงคุณความดีของท่าน ดังความนำว่า

ข่าวการถึงแก่อสัญกรรมของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์
อดีตนายกรัฐมนตรี อดีตประธานองคมนตรี อดีตประธานองค์การ
พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก เมื่อวันอาทิตย์ที่ 6 มกราคม พุทธศักราช
2545 ด้วยวัย 94 ปีเศษ เป็นการสูญเสียปูชนียบุคคล ที่เป็นตัวอย่างอันดี
แก่เยาวชนรุ่นหลังในเรื่องประพฤติกิริยาปฏิบัติชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และ
อุทิศตนทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม และประเทศชาติ...

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนทั้งสามใช้กลวิธีการนำเสนอความนำได้น่าสนใจ
ตามลักษณะเฉพาะของตน แต่เน้นนำเสนอเฉพาะเนื้อหาที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะอันน่า
ยกย่องของผู้วชาญนั้เท่านั้น โดยยกย่อง สรรเสริญโดยตรง ดังที่บุคคลทั่วไปได้รับรู้ ส่วน
การนำเสนอเนื้อเรื่อง ผู้เขียนนำเสนอเนื้อเรื่องด้วยกลวิธีแตกต่างกันตามลีลาเฉพาะของตน
เช่นเดียวกัน ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97-98) นำเสนอเนื้อเรื่องด้วยการขยายความประเด็นหลัก
โดยการยกตัวอย่าง ดังเนื้อเรื่องโดยย่อว่า

...เรื่องที่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พูดถึง และเสนอให้
กรมศิลปากรพิจารณาอยู่เนือง ๆ คือการแสดงโขนละครเพื่อเผยแพร่ให้
ประชาชนชม... พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์เคยเสนอแนะว่า
ศิลปะการแสดงโขนละครแบบโบราณนั้น กรมศิลปากรควรจะอนุรักษ์
และนำออกแสดงเผยแพร่แก่ประชาชนตามรูปแบบที่ถูกต้อง...
พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เคยแสดงโขนละครร่วมกับศิลปิน
กรมศิลปากรในงานต่าง ๆ หลายงาน...

สำหรับการนำเสนอเนื้อเรื่อง ของ จารุติ ฝิโลประการ (2547 : 105) ใช้การลำดับ
เรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ในการกล่าวถึงประวัติของผู้ชายชนม์ ดังเนื้อเรื่องโดยย่อว่า

...ศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เฉชะ ไกศยะ เกิดเมื่อวันที่ 2
พฤษภาคม พ.ศ. 2471 เป็นบุตรของนาวาตรีหลวงสวัสดิ์เดชไพศาล และ
นางช่าง เฉชะ ไกศยะ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 9 คน สมรสกับ
นางสาวพิสมัย จุลเวก...

ศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เฉชะ ไกศยะ ได้รับการศึกษาจนจบ
แพทยศาสตรบัณฑิตจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อ
ปี 2597 และเริ่มรับราชการเป็นอาจารย์แผนกพยาธิวิทยา คณะ
แพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในปีเดียวกัน จนสุดท้ายท่านได้รับ
ตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ภาควิชาเทคนิคการแพทย์ คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2530...

สอดคล้องกับการนำเสนอเนื้อเรื่อง ของ ปริญา ฤทธิ์เจริญ (2547 : 101) ที่ใช้
การลำดับเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ในการกล่าวถึงประวัติของผู้ชายชนม์เช่นเดียวกัน ดังเนื้อเรื่อง
โดยย่อว่า

...ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน
พ.ศ. 2540 ที่...จังหวัดธนบุรี มหาอำมาตย์ตรีพระยาธรรมสารเวชวิทยายุทธภักดี
เป็นบิดา มารดา คือคุณหญิงชื่น ธรรมสารเวช ท่านเกิดในครอบครัว
ผู้พิพากษา...ท่านได้สมรสกับท่านผู้หญิงพะงา ธรรมศักดิ์ เมื่อวันที่ 13
พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 มีบุตร 2 คน...

การศึกษา ท่านเริ่มรับการศึกษาครั้งแรก ที่โรงเรียนทวิธาภิเษก เมื่ออายุได้ 6 ขวบ แล้วย้ายไปเรียนที่โรงเรียนอัสสัมชัญ เมื่อ พ.ศ.2457 และใน พ.ศ.2472 สอบแข่งขันชิงทุนเล่าเรียน “รพีมูลนิธิ” ได้คะแนนสูงสุดไปศึกษาวิชากฎหมายต่อในประเทศอังกฤษ ศึกษา...2 ปี ก็สอบได้ สำเร็จตามหลักสูตรเป็นเนติบัณฑิตอังกฤษ...

ทางด้านชีวิตการทำงาน เริ่มรับราชการครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2468 ขณะที่มีอายุเพียง 18 ปี ในตำแหน่งนักเรียนล่าม กรมวิชาการกระทรวงยุติธรรม...

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนทั้งสามใช้กลวิธีในการนำเสนอเนื้อเรื่องแตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะของตน โดยเนื้อเรื่องดังกล่าวไม่มีส่วนที่แสดงให้เห็นว่าเป็นมุมมองที่เกิดจากความใกล้ชิด หรือประสบการณ์ร่วมระหว่างผู้เขียนกับผู้วชาญนม

ในส่วนของกลวิธีการสรุปท้ายบทความ ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 100) สรุปด้วยการอ้างอิงเอกสารจากหนังสือศีกฤทธิ 80 ที่จัดพิมพ์ขึ้นในวาระครบรอบอายุ 80 ปี ของหม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ ปราโมช และกล่าวถึงการที่หม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ ปราโมช ได้เข้ารับพระราชทานครอบศิระษะครูองค์พระพิราบจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันสูงยิ่งที่บุคคลอื่นไม่เคยได้รับ ดังเนื้อความสรุปโดยย่อว่า

...นับจากวันที่พลตรีหม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ ปราโมช ได้รับพระราชทานครอบศิระษะครูพระพิราบจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ยังไม่มีผู้ใดได้รับพระมหากรุณาธิคุณเช่นนั้นอีก นับเป็นบุญของพลตรีหม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ ที่สืบเนื่องมาจากการที่ท่านสนใจนาฏศิลป์จนได้เป็นผู้แสดงมีฝีมือ และเคยร่วมงานกับกรมศิลปากรมาจนตลอดชั่วชีวิตของท่าน...

ส่วนการสรุป ของ จารุดี ผโลประการ (2547 : 105) ใช้คำประพันธ์จากกฤษณาซอน นื่องคำฉันทน์ พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ที่มีเนื้อหากล่าวถึงความดีและความชั่วของบุคคลที่จะคงอยู่ แม้ร่างกายดับสูญไปแล้วว่า

นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี	ประดับไว้ในโลก

บทสรุปท้ายบทความ ของ ปริญญา ฤทธิเจริญ (2547 : 101) ใช้การย้ำประเด็นสำคัญของเรื่อง คือ คุณงามความดีของผู้วายชนม์ที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้ของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ คึงเนื้อความสรุปว่า

...ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นผู้ประกอบคุณประโยชน์ แก่ชาติเป็นเอกประการ และเป็นผู้ทรงคุณธรรมอันสูงสุด ทั้งเมตตาธรรม และความซื่อสัตย์ เป็นนักวิชาการผู้สามารถประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และทุ่มเทเสียสละให้แก่ศิษย์อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย จึงเป็น ปุชนิยบุคคลโดยแท้

เห็นได้ว่า ผู้เขียนทั้งสามใช้กลวิธีในการสรุปบทความได้น่าสนใจตาม ลักษณะเฉพาะของคน การเน้นสรุปเนื้อหาที่แสดงให้เห็นเฉพาะคุณลักษณะอันน่ายกย่องของผู้วายชนม์เป็นสำคัญ เห็นได้ว่า ผู้เขียนบทความทั้งสามใช้รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาเช่นเดียวกับ บทความประเภทอื่น คือประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป แต่ก็ใช้กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาแต่ละส่วนแตกต่างกัน เช่น การตั้งชื่อเรื่อง นิยมตั้งชื่อเรื่องด้วยการใช้ชื่อบุคคล สำคัญในเรื่อง และขยายด้วยข้อความที่บ่งชี้ขอบเขตของเนื้อหา ความนำมีความน่าสนใจ คือนำเสนอโดยสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การบ่งชี้คุณลักษณะอันโดดเด่นของผู้วายชนม์ และการบอกเล่าการถึงแก่กรรมของผู้วายชนม์ ส่วนเนื้อเรื่องมีการนำเสนอด้วยการขยายความ ประเด็นหลัก โดยการยกตัวอย่าง การลำดับเรื่องตามเวลาและเหตุการณ์ของเรื่อง ส่วนการสรุป ผู้เขียนสรุปด้วยการอ้างอิงเอกสาร บทกวี และการย้ำประเด็นสำคัญของเรื่อง กล่าวได้ว่า บทความ ใว้อาลัยผู้วายชนม์ทั่วไปมีความหลากหลายในกลวิธีการนำเสนอ แต่ผู้เขียนส่วนใหญ่เน้นนำเสนอ เนื้อหาที่แสดงให้เห็นเฉพาะคุณลักษณะอันน่ายกย่องของผู้วายชนม์ ที่ใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า หรือการบอกเล่าจากผู้ใกล้ชิด

แม้ยังไม่มีผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอบทความ ใว้อาลัยผู้วายชนม์ แต่พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาการนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดในบทร้อยกรอง ใว้อาลัยผู้วายชนม์ ที่ แสดงให้เห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดในการ ใว้อาลัยผู้วายชนม์มีพัฒนาการไปตามยุคสมัย ความเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้เขียนในการนำเสนอเนื้อหาและ แนวคิดในการ ใว้อาลัยผู้วายชนม์ แต่เนื้อหาและแนวคิดสำคัญของการ ใว้อาลัยผู้วายชนม์ก็ยังคง สะท้อนถึงการปลุกจิตสำนึกในการประกอบคุณงามความดี สร้างระบบศีลธรรมของสังคม และ แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนต่อผู้วายชนม์ คังงานวิจัย ของ วังริ บุญขุมวงศ์ (2544)

เรื่อง “แนวคิดและแนวนิยมในบทร้อยกรองสดุดีวีรชน จากนิตยสารแนววิเคราะห์การเมือง ช่วง 2 ทศวรรษ พ.ศ.2516 ถึง พ.ศ.2536” ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหา ผู้เขียนนำเสนอเนื้อหา โดยแสดงมุมมองของตนในการตั้งคำถาม ให้คำตอบ เสนอแนะ พรรณนา นำเสนอโดยใช้ลีลา การสนทนา แบบมีโครงเรื่องที่มีตัวละครและเหตุการณ์คล้ายเรื่องสั้น นวนิยาย

ในด้านกลวิธีการนำเสนอบทความประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ผู้เขียนอาจใช้กลวิธีการนำเสนอบทความที่สอดคล้องกับเนื้อหาและแนวคิดของเรื่อง ดังงานวิจัย ของ ยินดี สุวรรณลอยล่อง (2548) เรื่อง “วิเคราะห์บทความจากหนังสือวิพากษ์การใช้ภาษาไทย ของ ปรีชา ช้างขวัญอิน” พบว่า ปรีชา ช้างขวัญอิน นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยที่ น่าสนใจในทุกด้าน โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับศัพท์และการเปลี่ยนแปลงของภาษา ผู้เขียนจึงนิยม ตั้งชื่อเรื่องจากปัญหาของภาษาไทยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นมากที่สุด การนำเสนอความน่าเน้นใช้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข่าว เหตุการณ์ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย นอกจากนี้ การนำเสนอเนื้อเรื่อง โดยใช้เหตุการณ์ในประเทศก็สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น สอดคล้อง กับงานวิจัย ของ ยุทธภูมิ สุวรรณเวช (2536) เรื่อง “วิเคราะห์บทความของ รัตนะ ยาวะประภาส” พบว่า รัตนะ ยาวะประภาส เน้นนำเสนอเรื่องโดยใช้เหตุการณ์ในประเทศ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถ เข้าใจความคิดของผู้เขียนและเหตุการณ์ได้ถูกต้องมากขึ้น ส่วนสรุปนิยมสื่อความหมาย โดย การเสียดสี ประชดประชันให้ผู้อ่านและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และนำไปสู่ การดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

ในด้านคุณภาพของบทความก็เป็นสิ่งสำคัญ คือบทความที่ดีต้องมีความน่าสนใจ โดดเด่น และน่าเชื่อถือ ผู้อ่านสามารถจับประเด็นได้ ดังงานวิจัย ของ นางลักขณ์ เนตรทัศน์ (2547) ที่ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์บทความ ‘งานเป็นเงา’ ของ ลำแขในหนังสือพิมพ์มติชน” พบว่า ลำแขไม่ได้ยึดกลวิธีใดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะในการนำเสนอบทความ แต่ยึดหลักการเขียนเพื่อให้เรื่อง โดดเด่น มีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ ผู้อ่านสามารถจับประเด็นได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการ นำเสนอบทความมีลักษณะแตกต่างกันตามลีลาเฉพาะตัวของผู้เขียนแต่ละคน เช่นเดียวกับ บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์มีความน่าสนใจด้านกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา ที่ผู้เขียนส่วนใหญ่มัก นำเสนอเฉพาะเนื้อหา ซึ่งแสดงให้เห็นคุณลักษณะอันน่ายกย่องและเป็นข้อมูลประวัติของ ผู้วายชนม์ แตกต่างจากบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของขรรค์ชัย บุนปาน นอกจากจะใช้กลวิธี การนำเสนอเนื้อหาได้หลากหลายน่าสนใจแล้ว เนื้อหาที่นำเสนอยังเป็นประสบการณ์ร่วมระหว่าง ผู้เขียนกับผู้วายชนม์ ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิด

2. ภาษาที่ใช้ในบทความ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ผู้เขียนใช้สื่อความรู้สึกนึกคิดไปยังผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจสารและวัตถุประสงค์ของผู้เขียน (นงลักษณ์ เนตรทัศน์, 2546 : 11) บทความเป็นงานเขียนที่มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระด้วยภาษาร้อยแก้ว ใช้สำนวนโวหารและลีลาการเขียนที่ชวนอ่าน (นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ, 2548 : 58)

การเขียนบทความมีระดับของการใช้ภาษา 4 ระดับ ได้แก่ ภาษาปาก ภาษาไม่เป็นทางการ ภาษากึ่งทางการ และภาษาทางการ ทั้งนี้ผู้เขียนต้องเลือกใช้ระดับภาษาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของผู้เขียน (สิริวรรณ นันทจันทุละ, 2548 : 145) ภาษาในการเขียนบทความถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต้องงานเขียนบทความทุกประเภท เพราะภาษาจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและอยากรู้เนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอ โดยภาษาที่ใช้ควรมีความถูกต้อง เหมาะสม สละสลวย รวมถึงหน่วยย่อย ๆ อันได้แก่ คำ ประโยค และย่อหน้า ควรเลือกใช้ให้ถูกต้องตรงตามเนื้อหา ชัดเจน เข้าใจง่าย ถูกหลักไวยากรณ์ ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสาร ประเภทของบทความ และความมุ่งหมายในการเขียนบทความ การรู้จักเลือกใช้ภาษาตามโอกาสอันควร หรือตามแบบฉบับของตนจะช่วยให้งานเขียนมีเอกลักษณ์ (ปาริชาติ รัตนบรรณสกุล, 2548 : 83)

บทความไว้อาลัยผู้วายชนม์เป็นบทความอีกประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหามุ่งให้ผู้อ่านระลึกถึง ชาบซึ้ง และประทับใจในความดีงามของผู้วายชนม์ โดยสื่อผ่านกลวิธีการใช้ภาษาของผู้เขียน จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ภาษาในบทความไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์ถนัดถนี ปราโมช ของ ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97) พบว่า ปัญญา นิตยสุวรรณ ใช้ระดับภาษากึ่งทางการผสมผสานกับภาษาระดับทางการ เน้นใช้คำสื่อความหมายตรงตัวและคำแสดงภาพ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความ คล้อยตาม และเห็นภาพชัดเจน นิยมใช้ประโยคบอกเล่าที่เล่าถึงประวัติและคุณความดีของผู้วายชนม์ ประโยคคำถามในลักษณะไม่ได้ต้องการคำตอบ แต่ถามเพื่อบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวของผู้วายชนม์ และประโยคปฏิเสธแสดงสภาพไม่พึงประสงค์จนถึงการดักเตือนตลอดจนใช้โวหารอุปลักษณ์เพื่อสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง แจ่มชัด ส่วนบทความไว้อาลัยศาสตราจารย์สิัญญา ธรรมศักดิ์ ของ ปริญญา ถุทธิเจริญ (2547 : 101) มีลีลาการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการผสมผสานกับภาษาแบบกันเอง เน้นใช้คำแสดงความสุภาพ อ่อนน้อม เพื่อให้เกียรติแก่ผู้วายชนม์ และคำสื่อความหมายโดยนัยเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดของผู้เขียน นิยมใช้ประโยคบอกเล่าที่เล่าถึงประวัติและคุณความดีของผู้วายชนม์ ประโยคปฏิเสธแสดงการดักเตือนผู้อ่านไม่ให้กระทำให้สิ่งไม่ดี และประโยคชักชวนให้ผู้อ่านกระทำคุณความดีตามแบบอย่างผู้วายชนม์ตลอดจนนิยมใช้โวหารอุปมาเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามและเห็นภาพชัดเจน

องค์ประกอบของภาษาในบทความ ทั้งระดับภาษาที่เป็นภาษาปาก ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผน ผู้เขียนเลือกใช้ระดับภาษาต่าง ๆ เหล่านั้น ล้วนมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารแตกต่างกัน ตลอดจนการเลือกใช้คำ ประโยค ย่อหน้า และโวหาร ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและความคิดของผู้เขียนได้อย่างชัดเจน ดังงานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์บทความ ‘งานเป็นเงา’ ของ ลำแฆในหนังสือพิมพ์มติชน” ของ นางลักษณ์ เนตรทัศน์ (2547) พบว่า ลำแฆนิยมใช้ระดับภาษาปากเพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น รวมถึงสร้างความเป็นกันเองกับผู้อ่าน และภาษากึ่งแบบแผนเพื่อแสดงความคิดเห็นนำเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วชิรณี วงศ์ศิริอำนวย (2532) เรื่อง “วิเคราะห์บทความ ของ สุกิจ นิมมานเหมินท์” พบว่า สุกิจ นิมมานเหมินท์ มีความสามารถในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนิยมใช้ระดับภาษาปากและภาษากึ่งแบบแผนในการนำเสนอเนื้อหา ด้านการใช้คำ ผู้เขียนนิยมใช้คำตรงความหมาย เหมาะสม มีความหมายชัดเจน ใช้การซ้ำคำ คำซ้อน ตลอดจนการต่อคำให้มีสัมผัสคล้องจองกัน ผู้เขียนนำคำภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมาสร้างคำใหม่ด้วยวิธีการแปลความ และกำหนดคำขึ้นใหม่ หรือคิดแปลงคำ ในส่วนของการใช้ประโยค ผู้เขียนนิยมใช้ประโยคความซ้อนและประโยคความรวม นอกจากนี้ผู้เขียนบทความใช้ประโยค โดยยึดโครงสร้างไวยากรณ์เป็นหลักดังกล่าวแล้ว ยังมีการใช้ประโยค โดยยึดความมุ่งหมายในการสื่อสารเป็นหลัก ดังงานวิจัย ของ ยินดี สุวรรณลอยถ่อง (2548) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์บทความจากหนังสือวิพากษ์การใช้ภาษาไทย ของ ปรีชา ช้างขวัญยืน” พบว่า ปรีชา ช้างขวัญยืน นิยมใช้ประโยคบอกเล่าความรวม คือส่วนแรกเป็นการบอกเล่าเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมาในลักษณะเดียวกัน ผู้เขียนเชื่อมประโยคทั้งสองส่วนด้วยการใช้คำสันธาน “แต่” เพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่มีความพลิกผันขัดแย้งกันอย่างไม่คาดคิด ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ

ในด้านการเขียนย่อหน้าในบทความ ผู้เขียนมีการย่อหน้าบ่อยครั้ง เพื่อกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน ดังงานวิจัย ของ นางลักษณ์ เนตรทัศน์ (2547) เรื่อง “วิเคราะห์บทความ ‘งานเป็นเงา’ ของ ลำแฆในหนังสือพิมพ์มติชน” พบว่า ลำแฆนิยมย่อหน้าบ่อยครั้ง เพื่อเน้นย้ำเนื้อความและกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน ในด้านการใช้โวหาร ผู้เขียนใช้โวหารภาพพจน์ ได้แก่ โวหารอุปมา อุปลักษณ์ อุปนัย ปฏิพจน์ คำพังเพย สุภาษิต อติพจน์ บุคลาธิษฐาน ภาพพจน์ เพื่อช่วยสื่อความหมายที่ลึกซึ้งและแจ่มชัดมากขึ้น

3. วจนลีลา

วจนลีลา เป็นศัพท์บัญญัติแทน Style แต่เดิมใช้คำว่า ท่วงท่าที่แสดงออก หรือ ท่วงทำนอง (อาภาพร พันธุ์พฤษย์, 2547 : 12) ลักษณะเฉพาะตัวของกวีหรือนักเขียน โดยปรากฏให้เห็นสังเกตได้ว่าเป็นอย่างไร (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2531 : 21) วจนลีลาเป็นรูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการใช้แบบอื่น โดยบริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษา (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550 : 148) และเป็นศิลปะการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและเจตคติของผู้เขียน ได้แก่ การเลือกเฟ้นถ้อยคำ การสร้างประโยค การใช้ภาพพจน์ การสร้างจินตภาพ การดำเนินเรื่อง การบรรยาย และพรรณนาความ (เจือ สตะเวทิน, 2511 : 71) วจนลีลา หรือทำนองเขียนของบุคคลต่างกันตามเอกลักษณ์เฉพาะตน การจะลอกเลียนแบบให้เหมือนกันทุกประการเป็นสิ่งที่ไม่ได้ยาก เพราะไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏอย่างผิวเผิน แต่มีรากฐานมาจากความคิดและจิตใจ (อาภาพร พันธุ์พฤษย์, 2547 : 12)

การศึกษาวจนลีลาเฉพาะบุคคลเน้นศึกษาลักษณะเด่นของภาษาที่กวีใช้ โดยวิเคราะห์การใช้ภาษา 4 ระบบ ได้แก่ ระบบคำ ระบบไวยากรณ์ ระบบอรรถการ บริบท และสัมพันธภาพ (อาภาพร พันธุ์พฤษย์, 2547 : 12) คือการศึกษาการเลือกใช้คำ กลุ่มคำ การสร้างประโยค ความเปรียบที่สอดคล้องกับการสื่อสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความไว้อาลัยหม่อมราชวงศ์กฤษดิ์ ปราโมช ของ ปัญญา นิตยสุวรรณ (2547 : 97) พบว่า ปัญญา นิตยสุวรรณ ใช้ระดับภาษาทั้งทางการผสมผสานกับภาษาระดับทางการ เน้นใช้คำสื่อความหมายตรงตัวและคำแสดงภาพเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อความคล้อยตาม และเห็นภาพชัดเจน นิยมใช้ประโยคบอกเล่าที่เล่าถึงประวัติและคุณความดีของผู้ชายชนม์ ประโยคคำถามในลักษณะไม่ได้ต้องการคำตอบ แต่ถามเพื่อบอกเล่าให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวของผู้ชายชนม์ และประโยคปฏิเสธแสดงสภาพไม่พึงประสงค์จนถึงการดักเตือนตลอดจนใช้โวหารอุปมาอุปไมยเพื่อสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง แจ่มชัด ส่วนบทความไว้อาลัยศาสตราจารย์ สัตยญา ธรรมศักดิ์ ของ ปริญญา ฤทธิ์เจริญ (2547 : 101) มีลีลาการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการผสมผสานกับภาษาแบบกันเอง เน้นใช้คำแสดงความสุภาพ อ่อนน้อม เพื่อให้เกิดใจแก่ผู้ชายชนม์ และคำสื่อความหมายโดยนัยเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามความคิดของผู้เขียน นิยมใช้ประโยคบอกเล่าที่เล่าถึงประวัติและคุณความดีของผู้ชายชนม์ ประโยคปฏิเสธแสดงการดักเตือนผู้อ่านไม่ให้กระทำสิ่งไม่ดี และประโยคชักชวนให้ผู้อ่านกระทำคุณความดีตามแบบอย่างผู้ชายชนม์ ตลอดจนนิยมใช้โวหารอุปมาเพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามและเห็นภาพชัดเจน

งานเขียนแต่ละประเภทมีกลวิธีในการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะ โดยมิลักษณะเด่นด้านการใช้คำ ประโยค และสำนวนโวหาร มีการศึกษาวจนลีลาในวรรณกรรม

เพลงเพื่อชีวิต ของ อาภาพร พันธุ์พฤกษ์ (2547) เรื่อง “วจนลีลาในวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิต ของ สุรชัย จันทิมาธร” พบว่า บทเพลง ของ สุรชัย จันทิมาธร มีการเลือกสรรถ้อยคำที่กระทบอารมณ์ และโน้มน้าวใจผู้ฟัง ได้แก่ การใช้คำซ้อน คำทำเนียบกวี เพื่อเพิ่มความไพเราะและให้ความหมายที่ลึกซึ้ง ด้านประโยค ใช้การซ้ำคำและข้อความที่เน้นย้ำความคิดความรู้สึกให้โดดเด่น ใช้คำส้นธาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประโยค แสดงให้เห็นเนื้อความที่ขัดแย้งกันอย่างชัดเจน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังติดตาม และแสดงความสัมพันธ์ของเหตุและผล ในด้านความเปรียบ บทเพลง ของ สุรชัย จันทิมาธร ใช้ความเปรียบหลายประเภท เพื่อให้ผู้ฟังเข้าถึงความคิด อารมณ์ ตลอดจนจินตนาการและคล้อยตาม ลักษณะเด่นอีกประการ คือการใช้เสียงสัมผัส ทั้งภายในวรรคและระหว่างวรรคที่ประสานกับเนื้อหาอย่างลงตัว ทำให้บทเพลงมีความไพเราะ ทั้งเสียงสัมผัสพยัญชนะและสระ

ในส่วนของการศึกษาวจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก ของ พัชรีย์ จำปา (2539) เรื่อง “วจนลีลาในวรรณกรรมสำหรับเด็ก” พบว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กมีวจนลีลาทางด้านกลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก คือใช้คำง่ายที่สื่อความหมายตรงตัว ใช้คำนามที่เป็นชื่อเรียกทั่วไป และคำนามที่เป็นชื่อเฉพาะมาตั้งเป็นชื่อตัวละคร ใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก อีกทั้งยังใช้คำที่แสดงความรู้สึก อ่อนนุ่ม เหมาะสมกับระดับบุคคล ทั้งยังเล่นคำ โดยใช้ถ้อยคำที่มีเสียงสัมผัสคล้องจอง เพื่อให้เกิดความไพเราะน่าสนใจ ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่ง คือ การใช้ประโยคสั้นและประโยคที่มีคำบอกความต่าง เพื่อให้ความกระชับและสื่อความหมายที่ชัดเจน มีการเรียงลำดับความในบริบทให้เป็นเอกภาพด้วยการแสดงเหตุผล การบอกจุดหมาย และการขยายความ นอกจากนี้ วรรณกรรมสำหรับเด็กยังมีกลวิธีการใช้ภาษา เพื่อปลูกฝังแนวคิดด้านคุณธรรมให้แก่เด็กด้วยการใช้คำเกี่ยวข้องกับศาสนา คำเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อ การใช้คำมีความหมายเชื่อมโยงกับสิ่งที่ดีและมีคุณค่า คำที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งไม่ดีและเป็นอันตราย ระดับประโยค มีการใช้ประโยคที่สัมพันธ์กับแนวคิด และใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา บุคลาธิษฐาน และสัญลักษณ์ โดยนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมและใกล้ตัวเด็ก หรือเค้กรู้จักอย่างคิมาเปรียบเทียบ เพื่อโยงให้เด็กเห็นภาพได้อย่างแจ่มชัด

นอกจากกลวิธีการใช้ภาษามีลักษณะเฉพาะในวรรณกรรมสำหรับเด็กแล้ว กันขวรัตน์ พรหมวิเศษ (2544) ได้ศึกษาวจนลีลาในสารคดีโทรทัศน์ เรื่อง “วจนลีลาในสารคดีโลกสลัปสี” พบว่า สารคดีโลกสลัปสีมีการเลือกเฟ้นถ้อยคำอย่างประณีตและเหมาะสมกับเนื้อหา ทั้งการใช้คำ คือคำซ้อน คำสมาส คำประสม ที่เน้นย้ำความหมายให้เด่นชัดและแสดงบรรยากาศอย่างมีพลัง การใช้ประโยคเน้นการเชื่อมความแบบขัดแย้ง นำเสนอข้อความที่เป็นข้อถกเถียง เพื่อกระตุ้นและโน้มน้าวให้ผู้รับสารคดี ในด้านการใช้โวหาร ผู้เขียนใช้โวหารสร้างบรรยากาศ

จินตนาการ สื่อความหมายที่แสดงเอกลักษณ์ของชนชาติและคุณค่าของธรรมชาติ ตลอดจนข้อคิดเชิงปรัชญาในลักษณะภายิตหรือคติพจน์ อุปมาโวหาร อุปลักษณะ และบุคลาธิษฐาน นอกจากนี้ แวอาชีชะห์ คาหะยี่ (2545) ได้ศึกษาวจนลีลาของผู้เขียนบทความในหนังสือพิมพ์รายวัน เรื่อง “วจนลีลาของ มังกรห้าเล็บในคอลัมน์ ‘ลั่นกลองรบ’ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ” พบว่า มังกรห้าเล็บ มีกลวิธีในการใช้ภาษาที่น่าสนใจ โดยใช้คำ ประโยค และโวหารภาพพจน์แสดง การเปรียบเทียบ ประชดประชัน เสียดสี ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและเห็นภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การใช้ภาษา ของผู้เขียนแต่ละคนในงานเขียนแต่ละประเภทจะมีลีลาและท่วงทำนองที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทั้งวจนลีลาในงานเขียนประเภทวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิต วรรณกรรมสำหรับเด็ก สารคดีโทรทัศน์ บทความในหนังสือพิมพ์รายวัน ส่วนวจนลีลาในบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์นั้น ยังไม่มีผู้ใดศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาวจนลีลาในบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของบรรดาศักดิ์ บุนปาน ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาและใช้ภาษาอย่างไร จึงสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์วจนลีลาในการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษาในบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของบรรดาศักดิ์ บุนปาน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบวจนลีลาอันเป็นลักษณะเฉพาะของผู้เขียนในการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษา
2. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจศึกษาการเขียนบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของ บรรดาศักดิ์ บุนปาน ที่ตีพิมพ์รวมเล่มในหนังสือ “ระดับไว้ในโลกา” ดันฉบับมาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ 1. หนังสืออนุสรณ์งานฌาปนกิจ 2. บัญชาร “นอกประเด็น” ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน 3. บัญชาร “ของคิมมีอยู่” ในมติชนสุดสัปดาห์ ระหว่างวันที่ 4 กรกฎาคม 2511 ถึง วันที่ 7 กรกฎาคม 2544 จำนวน 39 บทความ

นิยามศัพท์เฉพาะ

วจนลีลา หมายถึง กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหากับการใช้ภาษาของผู้เขียน เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิด อันได้แก่ การใช้ถ้อยคำ โวหาร การสร้างประโยค การเรียงลำดับความให้เหมาะสมกับบริบท

บทไว้อาลัยผู้วายชนม์ หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงความอาลัย หรือสรรเสริญผู้วายชนม์ โดยบอกเล่าประวัติ ผลงาน และคุณงามความดีของผู้วายชนม์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 สืบค้นหนังสือ ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวจนลีลา และการเขียนบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์
 - 1.2 ศึกษาบทความไว้อาลัยผู้วายชนม์ของพรรคัชชัย บุญปาน ตามขอบเขตการวิจัย
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 วิเคราะห์วจนลีลาในบทความ โดยพิจารณาแนวคิด กลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และสรุป
 - 2.2 วิเคราะห์การใช้ภาษาในหัวข้อระดับของภาษา การใช้คำ การใช้ประโยค และสำนวนโวหาร
3. สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา			
การตั้งชื่อเรื่อง	การเขียนความนำ	การเขียนเนื้อเรื่อง	การเขียนสรุป
1. ใช้ชื่อบุคคลสำคัญในเรื่อง 1.1 คำประกอบหน้าชื่อ แสดงความรู้สึก อาลัยอาวรณ์ 1.2 คำประกอบหน้าชื่อใช้ คำเรียกขานแสดง ความเคารพนับถือ 2. ใช้คำแสดงความรู้สึก 3. ใช้ข้อความที่ชี้ประเด็น ความคิดหลักของเรื่อง	1. ใช้โคลงกระทู้ 2. ใช้การเท่าความ 3. ใช้การอ้างอิง ประสบการณ์ของ ผู้เขียนหรือบุคคลอื่น ที่เชื่อมโยงกับ เนื้อเรื่อง 4. ใช้การอ้างอิงเอกสาร หรือข้อมูล	1. การลำดับเรื่อง 1.1 ลำดับตามเวลาและ เหตุการณ์ 1.2 ลำดับตามความสำคัญ ของเรื่อง 2. การขยายความประเด็นหลัก 2.1 ขยายความด้วยการยก ตัวอย่างสถานการณ์ที่ แสดงถึงความผูกพัน ใกล้ชิดของผู้เขียนกับ บุคคลสำคัญในเรื่อง 2.2 ขยายความด้วยการแยกย่อย องค์ประกอบสำคัญของ ประเด็นอันแสดงถึง คุณสมบัติที่ควรถือปฏิบัติ ของผู้ประกอบอาชีพ 3. การอ้างอิงเหตุการณ์ที่ปรากฏ เป็นข่าวซึ่งประสบกับบุคคล สำคัญหรือสอดคล้องกับ เหตุการณ์ในเรื่อง 4. การอ้างอิงเอกสารหรือข้อมูล สนับสนุน	1. ใช้คำหรือข้อความ ที่ขัดแย้งกับ ชื่อเรื่อง 2. ตั้งคำถามให้ ขบคิด 3. ใช้คำคมที่เป็นคติ หรือข้อคิด 4. ย้ำให้เห็นประเด็น สำคัญเพื่อแนะ แนวทางปฏิบัติ

องค์ประกอบทางภาษา			
ระดับภาษา	คำ	ประโยค	โวหาร
	1. คำภาษาปาก 2. คำแสดงความหมายโดยนัย 3. คำแสดงภาพ 4. คำแสดงคุณสมบัติของบุคคล	1. ประโยคบอกเล่า 1.1 ประโยคบอกเล่าแสดงการยกย่อง 1.2 ประโยคบอกเล่าแสดงความสัมพันธ์บุคคล 1.2 ประโยคบอกเล่าแสดงประวัติบุคคล 2. ประโยคปฏิเสธ 3. ประโยคคำถาม 4. ประโยคคำสั่ง	1. อุปมา 2. อุปลักษณ์ 3. บุคคลวัต 4. สัทพจน์ 5. อติพจน์ 6. ปฏิทรรศน์

เนื้อหา		
หลักธรรมที่พุทธศาสนิกชนพึงตระหนัก	คุณธรรมในการประกอบอาชีพ	คุณธรรมในการดำรงชีวิต
	1. ความใฝ่รู้ 2. ความเสียสละ 3. ความขยันหมั่นเพียร 4. ความอดทนอดกลั้น 5. ความซื่อสัตย์สุจริต 6. ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน 7. ความยุติธรรม	1. ความเมตตากรุณา 2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเสียสละ 3. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง 4. ความกตัญญูกตเวที 5. ความรับผิดชอบ